Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

30. ledna 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Justiční spolupráce v trestních věcech — Směrnice 2004/80/ES — Článek 12 — Odškodnění obětí úmyslných násilných trestných činů — Zcela vnitrostátní situace — Zjevný nedostatek pravomoci Soudního dvora“

Ve věci C-122/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Tribunale ordinario di Firenze (Itálie) ze dne 20. února 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 15. března 2013, v řízení

Paola C.

proti

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení A. Borg Barthet, předseda senátu, M. Berger (zpravodajka) a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Paolu C. P. Pellegrinim, avvocato,

— za Španělské království S. Centeno Huerta, jako zmocněnkyní,

— za Italskou republiku G. Palmieri a G. Palatiellem, jako zmocněnci,

— za nizozemské království M. K. Bulterman, jako zmocněnkyní,

— za Evropskou komisi A.-M. Rouchaud-Joët a F. Moro, jako zmocněnkyněmi,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc usnesením s odůvodněním podle čl. 53 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora,

* Jednací jazyk: italština.

vydává toto

Usnesení

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 12 směrnice Rady 2004/80/ES ze dne 29. listopadu 2004 o odškodňování obětí trestných činů (Úř. věst. L 261, s. 15; Zvl. vyd. 19/07, s. 65).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Paolou C. a Presidenza del Consiglio dei Ministri (Předsednictvím Rady ministrů) ohledně odpovědnosti posledně jmenované za neprovedení směrnice 2004/80 Italskou republikou a za újmu, kterou v důsledku toho utrpěla Paola C.

Právní rámec

Unijní právo

3 Body 7 a 11 odůvodnění směrnice 2004/80 znějí:

(7)Tato směrnice stanoví systém spolupráce pro usnadnění přístupu k odškodnění obětí trestných činů v přeshraničních situacích; […]

[…]

(11)Je třeba zavést systém spolupráce mezi orgány členských států, který usnadní přístup k odškodnění v případech, kdy byl trestný čin spáchán v jiném členském státě, než je stát bydliště oběti.“

4 Článek 12 této směrnice, který je součástí kapitoly II nadepsané „Vnitrostátní systémy odškodnění“, stanoví:

„1. Pravidla pro přístup k odškodnění v přeshraničních situacích stanovená v této směrnici fungují na základě platných systémů členských států pro odškodnění obětí násilných trestných činů spáchaných na jejich území.

2. Všechny členské státy zajistí, aby jejich vnitrostátní předpisy stanovily existenci systému odškodnění obětí násilných trestných činů spáchaných na jejich území, který zaručuje spravedlivé a přiměřené odškodnění obětí.“

Italské právo

5 Směrnice 2004/80 byla v Itálii provedena zejména legislativním nařízením č. 204, o provedení směrnice 2004/80/ES o odškodňování obětí trestných činů (Decreto legislativo n. 204 attuazione della direttiva 2004/80/CE relativa all’indennizzo delle vittime di reato), ze dne 9. listopadu 2007 (běžná příloha GURI č. 261 ze dne 9. listopadu 2007). V souvislosti s hmotněprávními podmínkami pro přiznání odškodnění na náklady italského státu odkazuje toto legislativní nařízení na zvláštní zákony, které stanoví formy odškodnění obětí trestných činů spáchaných v tuzemsku. Tyto zvláštní zákony ovšem nepokrývají všechny typy úmyslných násilných trestných činů. Neexistuje například žádný zvláštní zákon, který by zaručoval spravedlivé a přiměřené odškodnění – ve smyslu článku 12 směrnice 2004/80 – pro oběť takového trestného činu spadajícího do sexuálního násilí, jako je trestný čin dotčený ve věci v původním řízení.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

6 Paola C. navrhla předkládajícímu soudu, aby určil odpovědnost Presidenza del Consiglio dei Ministri za neprovedení směrnice 2004/80 a uložil mu povinnost vyplatit jí odškodnění ve výši 150 000 eur.

7 Na podporu svého návrhu uvádí žalobkyně v původním řízení, že byla obětí sexuálního násilí spáchaného panem M. Panu M. bylo mimo jiné uloženo, aby jí vyplatil prozatímní náhradu škody ve výši 20 000 eur. Pan M. však tuto povinnost nesplnil. V době svého odsouzení byl totiž ve výkonu trestu odnětí svobody – bez prostředků, bez zaměstnání a bez bydliště. Paola C. má za to, že až bude pan M. propuštěn z vězení, bude bez prostředků a navíc bude vyhoštěn z Itálie, takže ona ztratí jakoukoli možnost získat od něj spravedlivé a přiměřené odškodnění. Italská republika přitom v rozporu s povinností, kterou má tento členský stát podle článku 12 směrnice 2004/80, nepřijala nezbytná opatření, aby jí i tak zaručila spravedlivé a přiměřené odškodnění.

8 Presidenza del Consiglio dei Ministri navrhlo předkládajícímu soudu, aby žalobu odmítl jako nepřípustnou či zamítl jako neopodstatněnou. Uvedlo zejména, že cílem směrnice 2004/80 je výlučně úprava odškodnění obětí úmyslných násilných trestných činů v přeshraničních situacích, přičemž dotčený trestný čin byl spáchán na italském území a oběť má italskou státní příslušnost.

9 Předkládající soud má v této souvislosti za to, že je-li cílem směrnice 2004/80 vytvořit opatření k usnadnění odškodňování obětí trestné činnosti v přeshraničních situacích a zajistit, aby se oběti trestných činů mohly vždy obrátit na orgán v členském státě jejich bydliště, lze čl. 12 odst. 2 této směrnice vykládat v tom smyslu, že ukládá všem členským státům povinnost zavést nástroje, které zaručí odškodnění obětí všech násilných a úmyslných trestných činů. V takovém případě Italská republika nesplnila své povinnosti, neboť její vnitrostátní právní předpisy stanoví systém odškodňování omezený na některé trestné činy, mezi něž nepatří trestné činy spáchané v souvislosti se sexuálním násilím.

10 Za těchto podmínek se Tribunale ordinario di Firenze rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být článek 12 směrnice [2004/80] vykládán v tom smyslu, že dovoluje členským státům, aby stanovily odškodnění pro oběti některých kategorií úmyslných či násilných trestných činů, nebo naopak členským státům ukládá, aby k provedení uvedené směrnice zavedly systém odškodňování pro oběti všech úmyslných či násilných trestných činů?“

K pravomoci Soudního dvora

11 Je třeba nejprve připomenout, že směrnice 2004/80, jak plyne z bodu 7 jejího odůvodnění, „stanoví systém spolupráce pro usnadnění přístupu k odškodnění obětí trestných činů v přeshraničních situacích“. Bod 11 odůvodnění této směrnice k tomu upřesňuje, že „[j]e třeba zavést systém spolupráce mezi orgány členských států, který usnadní přístup k odškodnění v případech, kdy byl trestný čin spáchán v jiném členském státě, než je stát bydliště oběti“.

12 Soudní dvůr již poukázal na to, že směrnice 2004/80 stanoví odškodnění pouze v případě úmyslného násilného trestného činu spáchaného v jiném členském státě než členském státě, ve kterém má oběť obvyklé bydliště (rozsudek ze dne 28. června 2007, Dell'Orto, C-467/05, Sb. rozh. s. I-5557, bod 59).

13 Ve věci v původním řízení, jak plyne z předkládacího rozhodnutí, však byla Paola C. obětí úmyslného násilného trestného činu spáchaného v členském státě, ve kterém má bydliště, a sice v Italské republice. Na situaci v původním řízení se proto nevztahuje směrnice 2004/80, nýbrž jen vnitrostátní právo.

14 V případě zcela vnitrostátní situace přitom Soudní dvůr nemá v zásadě pravomoc rozhodovat o otázce položené předkládajícím soudem.

15 Je pravda, že podle ustálené judikatury může i v takové situaci Soudní dvůr podat žádaný výklad, jestliže vnitrostátní právo předkládajícímu soudu v takových řízeních, jako je řízení dotčené v původním řízení, ukládá, aby byla vlastním státním příslušníkům přiznána stejná práva, jako jsou práva, která by v téže situaci vyplývala z unijního práva pro státního příslušníka jiného členského státu (viz zejména rozsudek ze dne 21. února 2013, Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia a další, C-111/12, bod 35 a citovaná judikatura). Soudnímu dvoru nicméně nepřísluší, aby tak činil, pokud ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nevyplývá, že předkládající soud takovou povinnost skutečně má (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. prosince 2010, Omalet, C-245/09, Sb. rozh. s. I-13771, body 17 a 18).

16 Soudní dvůr totiž musí vzít v rámci rozdělení pravomocí mezi unijní a vnitrostátní soudy v úvahu skutkový a legislativní kontext, do něhož jsou předběžné otázky zasazeny, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí (rozsudek ze dne 23. dubna 2009, Angelidaki a další, C-378/07 až C-380/07, Sb. rozh. s. I-3071, bod 48 a citovaná judikatura).

17 V projednávaném případě přitom postačí konstatovat, že navzdory tomu, že Evropská komise ve svém písemném vyjádření uvedla, že taková povinnost vyplývá z italského ústavního práva, ze samotného předkládacího rozhodnutí neplyne, že by italské právo ukládalo předkládajícímu soudu, aby Paole C. přiznal stejná práva, jako jsou práva, která by v téže situaci vyplývala z unijního práva pro státního příslušníka jiného členského státu.

18 Za těchto podmínek je namístě konstatovat, že na základě čl. 53 odst. 2 jednacího řádu Soudní dvůr zjevně nemá pravomoc k odpovědi na otázku položenou Tribunale ordinario di Firenze.

K nákladům řízení

19 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

Soudní dvůr Evropské unie zjevně nemá pravomoc k odpovědi na otázku položenou Tribunale ordinario di Firenze (Itálie).

Podpisy.